

Deus mihi vitam cum sospitate servarit, ut opportunitas ad te mihi veniendi esset, nunquam dimitterem, quin diu conceptum desiderium tui ad tecum accedendo adimplerem, quia illud non auderem dicere, ut tu ad nostras partes vel in hac Quadragesima orandi gratia dignareris advenire. Quod si tanta circumseptus fuero infelicitate, quod neque huc ego, neque tu ad me valeas venire; et si preoccupatus morte fuero, animam meam tibi committo. Mitte pro ea ad cœlestem curiam obsecraciones nuntias, roga archangelorum et apostolorum principes, et caeteros illius aulæ centuriones, qui tanto Regi assistunt familiariores, ut illi dignen-

A tur suggestere quatenus peccatriceum meam animam liberari præcipiat de mortis carcere: inno tu ipse fultus orationis munere, interdum et saepius piissimum et benignissimum Regem, ut pro aliis soles, pro me aggredere: et per te fiducialiter obsecra ut dignetur mihi parcere. Dominum R. abbatem et caeteros dominos et fratres, quos mihi tua dilectio acquisivit, sub meo nomine saluta, et in orationibus suis ut mei meminerint obsecra. Quidquid tibi placuerit, mihi remanda. Illud volo frateritas tua noverit quod multum firmiter acquisivi tibi gratiam domini mei regis. Vale, et quamvis monitore non egeas, ut mei memineris attende.

CIRCA ANNUM DOMINI MLXV.

WIDRICUS

AEBAS MONASTERII S. GHISLENI IN HANNONIA.

NOTITIA HISTORICA.

Widricus seu *Guidricus*, abbas S. Ghisleni in Hannonia circa annum 1065. Exstat ejus epistola ad Henricum (1) imperatorem contra Balduinum, Hannoniae comitem, qui monasterium S. Ghisleni direceaverat.

(1) Tertium scilicet, cognomento Nigrum, anno 1056 defunctum, non autem quartum qui nonnisi anno 1084 Augustus renuntiatus est cum pluribus jam ab inde annis Widricus e vivis excessisset.

WIDRICI ABBATIS

EPISTOLA

AD HENRICUM III IMPERATOREM, COGNOMENTO *NIGRUM*.

(Edidit Dom MABILL. Annal. Bened. t. V, p. 26.)

Domino glorioso Romanorum imperatori Cæsari B obtendas. Neque nos frustra conqueri judicet pietas tua. Non enim tyraenum miracula quæ per patronum nostrum, sanctum videlicet Gislenum, Dominus multoties operatur, quando pro perpetratis in nos rapinis et violentiis, ut ejus tepescat furor, sanctum sibi corpus præsentatur, ab incepto sclerci revocant; non dominorum imperatorum decreta exhibent; non majestates sigillis impressæ deterrent; non honorum virorum dehortatio, non illata Christianitatis animadversio, non nostrorum solidorum, librarum, marcarum multiformis impensio. Ad cumulum quam frequenter in villis, in mansis, in possessionibus, ob amorem Dei sanctorumque Petri atque Gisleni, largitate regum, ducum, pontificum caeterorumque fidelium Dei, nobis collatis, imperiali libertate firmatis, demoratur, jacet, ponit colloquia; postremo recedes diripit, vastat, praedita omnia. Dum per quinque dies in Hornato, Durno, Bussuto, regia liberalitate concessis, regio juro fir-

Summe priorum princeps, cui Deus regni commisit habendas, ut judicium pauperum quaras et oppressorum causam discutias, tibi miseriarum nostrarum et oppressionis tyrannice quam patimur clamorem dirigimus; a te gemituum nostrorum solamen imploramus. Balduinus comes, in cuius extiibili comitatu nostra pridem ecclesia in honore principis apostolorum et sancti Patris nostri Gisleni munificentia regali fundata et regalis eleemosyna nuncupata, modo vero vix subsistit, nos per tres et eo amplius annos ita vastavit, attrivit et diripuit, ut penitus spem subsistendi non habeamus, nisi tu, gloriose imperator, cuius patres, avi, atavi nos fundarunt, et liberos regali jure fore constituerunt, tua defensionis manum exseras, et scutum protectionis

matis, moraretur, quinta die, quæ S. Matthæi apostoli et evangelistæ tunc temporis passione vernabat, quidquid prædæ invenit abduxit; cumque sancti Patris nostri corpus opponentes sibi, timore Dei regiamque libertatem reclamaremus, quidam suorum nostros, sanctum corpus sustentantes, tantis verbis affectibus, ut loculus sancti sanguine vulneratorum pollueretur. Heu! quot servos et fideles ecclesiæ nostræ plaguearii suis captivos tradidit, et omnia bona illorum diripuit! Heu! quot prædas nou solum familiarium nostrarum, sed ex nostro peculio ducentis libris et eo amplius meliores nobis arripuit! Quæ omnia qualiter distraxerit, ne regias aures offendamus, dicere timemus. In hoc adhuc præsenti anno ipsius rapacem furorem quoquo modo sedare gestientes, decem marcas argenti ex nostra paupertate pro nobis nostrisque dedimus, quasi pacis ac tranquillitatis obsides. Quibus receptis, maxima cuidam villæ nostræ, quæ Villare, insiluit, necnon inter atrium ecclesiæ totius villæ prædam dilipiens abscessit. Post hanc sancti Joannis Ba-

Aptistæ celebratæ, quæ nuper celebrata est, in altera villa, quæ Erchana, centum solidorum prædam et eo amplius meliorem servis et ancillis ecclesiæ nostræ arripuit, et insuper uni monachorum nostrorum equum, quo in nostris necessariis utebatur, abstulit. Nunc jam, summe Cæsar, gloriose rex ac domine, quoniam honor regis judicium dilit, et, teste Apostolo, non sine causa gladium portas, pro anima domini nostri divæ memorie Patris tui, cuius regia majestas nos libertati condonavit, aures pietatis ad clamorem nostrum aperi, dexteram justitiae viriliter excere, ad instar evangelici regis mortem filii viduæ vindicantis, vindica nos de adversario nostro: ne sancta mater Ecclesia reclamans invindicata venienti in judicio suggillet te. Regis regum misericordia et Domini dominantium, in cuius nanu sunt corda regum vel tempora, vestra imperia sic ordinet et disponat ut et hostes pacatos et subjectos faciat, fideles et amicos multiplicet et custodiat. Vale, decus imperii.

ANNO DOMINI M.LXV.

FRANCO SCHOLASTICUS LEODIENSIS.

FRANCONIS

EX OPERE DE QUADRATURA CIRCULI SPECIMEN.

(MAI, *Classici auctores*, III, 346.)

Diximus falso videri Bertium referre ad Boethium opus de circuli quadratura, quod est Franconis. Nunc placet ex hoc inedito opere, quod in sex libellos distribuitur, specimen proferre, ita tamen ut antea hominis operis que notitiam ex Sigeberto ponamus. Sic igitur Sigebertus, cap. 164. « Franco Scholasticus Leodiensis, religione et utraque litterarum scientia nominatus, quantum valuerit scribendo notificavit posteris. Amatores scientiæ sæcularis taxent ejus scientiam ex libro quem scripsit ad Hermannum Colonia archiepiscopum De quadratura circuli; de qua Aristoteles ait: Quadratura circuli est scibile, scientia quidem nondum est. Ob illud vero scibile conferant vel etiam præferant eum sæculares philosophi; nos laudamus eum quia divinæ Scripturæ invigilavit et plura scripsit, ut de ratione computi librum unum, et alia quæ ab aliis habentur. » Eadem narrat de Francone Trithemius cap. 346, additque claruisse eum sub Henrico imperatore tertio, anno Domini 1060. Idem Trithemius adnotat Mæcenatem illum Franconis fuisse Hermannum II, quem Coloniensem sedem ab anno 1036 ad 1055 tenuisse scimus; unde satis liquet Franconis opus intra hoc temporis spatium fuisse conscriptum. En autem partem prologi ad primum librum, item initium operis, et tertii libri prologum prote integrum: hos enim locos ad specimen præbendum delegi, quia historicas aliquot notitias continent.

INCIPIT PROLOGUS IN PRIMUM LIBRUM DOMNI FRANCONIS DE QUADRATURA CIRCULI.

Ex quo, mi papa, præsumul decus, corona totius per orbem cleri, nullius unquam immemor honestatis, ex quo liberalitatem tuam gratuitam in me confirmasti; ex eodem jam tempore nulla hora sollicitus esse non potui, cujusnam officii ratione tantam gra-

tiam promereri deberem. Quippe pecuniarum nihil erat, non cava superbi cornipedis ungula, non Mitternale pretium operosæ arteque elaboratæ vestis, non fusilis metalli admirandis figuris opus incusum, non peregrini lapidis multiplex ac varii coloris aspe-